

bevestigd. Of, zoals Foucault het stelt, onze gewoonte om een onderscheid te maken tussen private en publieke ruimte, tussen familiale en sociale ruimte, tussen culturele en nuttige ruimte, tussen ontspannings- en werkruimte. Een praktijk nodigt je uit om een plek te bewonen die extern en heterogeen is, die tegelijk verschillende ruimtelijke registers met mekaar verbindt en van mekaar losmaakt. De praktijk plaatst je in de duur van een proces dat zich niet lineair ontwikkelt van punt tot punt op de kaart, maar op verschillende snelheden volgens verschillende trajecten die alleen retroactief zichtbaar worden. Een proces kan gekend worden als het een einddoel heeft, de conditie of beperking die het moment markeert waarop datgene wat je waarneemt het concept vervangt. Dat is een pragmatische speculatie die de creatie van concepten verklaart als verzinsels of gebeurtenissen die even goed voortkomen uit de wereld, die gezien wordt als een reservoir van activiteit en vanuit de ervaring van niet gewoon dingen, maar relaties die niet secundair of inherent zijn aan de dingen, maar extern en als echt ervaren. Het opduiken van concepten of elke andere vorm van kennis is dus de kristallisatie van een proces waarin je participeert vooraleer het te herkennen.

‘Participatie gaat herkenning vooraf’ is de regel die Brian Massumi afleidt van Gilles Deleuze en William James. Het dient hier om een ervaringsgerichte aanpak te ontwikkelen voor de performancepraktijk die steunt op de overtuiging dat ervaring je niet alleen overkomt, maar ook kan geconstrueerd worden en dat de situaties moeten gemaakt worden als kunstmatige omgevingen waarin je buiten de voorgeschreven hokjes kan experimenteren. Experimenteren in een praktijk wordt gekarakteriseerd als een afwijking van de procedures die gekende effecten voortbrengen. Participeren vooraleer je herkent wat een situatie is en wat eruit zou kunnen voortkomen, kan je beschrijven op twee manieren.

Het huidige discours in de visuele cultuur en architectuur benoemt het als een tactiek van mee-gaande nieuwsgierigheid in de situatie waarin men zich op dat moment bevindt, maar op een meer intense manier (wat betekent: open om geaffecteerd te worden voor ogenschijnlijk niets ter zake doende input). Het Deleuziaans discours zou de kans niet missen om dit te verklaren doorheen de Spinozianse, half pragmatische lens van het ‘affect’. Massumi gebruikt het in de plaats van hoop als een manier om te spreken over die marge van beweeglijkheid, die ruimte voor ‘waar we zouden kunnen heengaan en waar we toe in staat zouden kunnen zijn’ van elke situatie die zich aandient. Affect in het proces van een praktijk is de waarneming van een veranderende intensiteit, een intensiteit die zich losmaakt van betekenis, en die op die manier je capaciteit om te voelen, te handelen en te denken verandert. Het wordt een conceptueel instrument dat ons helpt om een volgende stap te onderscheiden en op te vatten als een mogelijk experiment, in plaats van terug te deinken voor elke actie, omdat je geïmmobiliseerd wordt door een groot utopisch idee.

Waarom zou iemand de performancepraktijk zoals ik die met een paar voorbeelden heb geduid, en waarvoor ik de benaming ruimtelijke praktijk voorstel, deze praktijk beoefenen of overwegen? Een deel van de redenen voor dit ‘waarom’ heb ik al geduid als de ontevredenheid met het aandeel, de impact en de performativiteit van de kennis in een hedendaagse samenleving. Een ander deel blijft af te wachten, en hangt af van wat performancemakers willen wanneer ze experimenteren met de capaciteiten, methodologieën en conceptuele *tools*, voor of naast het maken van performances die in de theaterzaal zoals we ze kennen, thuishoren. Willen ze performances creëren die de toeschouwers betrekken als gebruikers en ontwikkelaars van hetzelfde experiment in de mogelijkheden en capaciteiten die ze inzetten om hun voorstellingen te maken en voor te stellen? Op dit punt moet ik het bij speculatie houden, en niet bij realisme, door een reis te ondernemen langs mogelijke, maar misschien niet bijzonder plausible concepten en metaforen. Ze zijn manieren om dingen te zien en te benoemen die nu nog maar een symptoom zijn van een proactieve ontwikkelingstendens of een reactief zijspoor. Maar toch... ‘De toekomst is onzeker omdat ze is wat we ervan maken.’ (Immanuel Wallerstein: And if it’s waiting, it will be self-organized, Raqs Media Collective)